

BE-11

ศึกษาลักษณะของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล

Characteristic of Factors Affecting Personal Financial Management Behaviors

วิรัตน์ ใจสา

Virat Jhaisa

สาขาวิชาการบริหารและการจัดการสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

อีเมล: virat.jh@spu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคลและเพื่อให้ทราบว่าปัจจัยใดที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นที่จะถูกนำมาใช้เป็นตัวแปรของการศึกษา โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลทุกมิติต่างๆ ทั้งจากเอกสารวรรณกรรมปริทัศน์ บทความวิชาการและงานวิจัยต่างๆ ที่ได้ทำการศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคล โดยพบว่าความรอบรู้ทางการเงิน ทักษะคิดเกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคล การขัดเกลาของครอบครัวด้านการเงิน การเลียนแบบจากเพื่อน ความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจภายนอกตนเอง วิธีการดำเนินชีวิต การรับผิดชอบต่อครอบครัว และอิทธิพลของสื่อ เป็นต้น ทั้งนี้ ตัวแปรต้นหรือปัจจัยเหล่านี้ได้มีการรวบรวมจากงานวิจัยที่มีความแตกต่างกันในด้านลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่เป็นแรงงาน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนทั่วไป เป็นต้น ทั้งนี้ การนำตัวแปรเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัยต่างๆ ในอนาคต ผู้วิจัยควรคำนึงถึงลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ตัวแปรต้นที่ต้องการศึกษามีความสอดคล้องและเหมาะสมกับงานวิจัยนั้นๆ

คำหลัก: ความรอบรู้ทางการเงิน ทักษะคิดเกี่ยวกับการจัดการการเงิน ความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจภายนอกตนเอง การขัดเกลาของครอบครัวด้านการเงิน

Abstract

This article has main aim to gather factors affecting personal financial management behaviors and specify factors affecting personal financial management behaviors. There are many factors (review form literature) which affect financial management behaviors namely financial literacy, financial attitude, parent socialization, peer Influence, locus of control, lifestyle, functions of the family and media influence. However, these factors were gathered form many researches and articles which are difference on sample group, so you should pay attention and consider carefully before selecting factors for independent variable in personal financial management behaviors research

Keywords: financial literacy, financial attitude, parent socialization, peer Influence, locus of control

บทนำ

ในปัจจุบันการเติบโตทางเศรษฐกิจได้ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีพของประชาชนและส่งผลกระทบต่อความไม่สมดุลในหลายมิติ เช่น ความไม่เท่าเทียมของรายได้ วิธีชีวิตเปลี่ยนเป็นสมัยใหม่ที่เร่งรีบ การแข่งขันและกดดันสูง เกิดกระแสวัตถุนิยม การบริโภคที่เกินความจำเป็น เป็นต้น (จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2554) โดยเฉพาะในเรื่องของรายได้ถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีพอยู่อย่างมีความสุขทั้งต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติต่อไป แต่อย่างไรก็ตาม นอกจากการเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนตามนโยบายของภาครัฐที่ได้มุ่งเน้นให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรมแล้ว การให้ความสำคัญต่อรายจ่าย การออม การลงทุนและการวางแผนสำหรับการเกษียณ ก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชาชนเพื่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนเช่นกัน (Garman & Fogue, 2010) อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาหนี้ครัวเรือนที่สูงถึงร้อยละ 89.3 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ในไตรมาส 3 ปี 2564 ประกอบกับเงินออมที่ลดลง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโควิด-19 ทำให้ครัวเรือนเหล่านี้ขาดภูมิคุ้มกันในการรองรับเหตุการณ์เลวร้ายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เช่น หากถูกเลิกจ้าง หรือค่าจ้างถูกปรับลดลงมาก นอกจากครัวเรือนจะลดการบริโภคแล้ว ยังอาจส่งผลให้ครัวเรือนผิมนัดชำระหนี้ สร้างความเสี่ยงให้กับระบบสถาบันการเงินหรือผู้ให้กู้ยืม และในกรณีเลวร้ายหากเกิดการผิมนัดชำระหนี้ในวงกว้าง ระบบการเงินได้รับความเสียหายจนไม่สามารถดำเนินการได้ตามปกติ ก็จะกระทบกิจกรรมทางเศรษฐกิจรุนแรง และอาจนำไปสู่วิกฤตเศรษฐกิจได้ (รชต ตั้งนรารัชชกิจ, 2565) การบริหารจัดการเงินส่วนบุคคลจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมาก ทุกคนควรได้รับการปลูกฝังจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา เพื่อให้บุคคลเห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการเงินส่วนบุคคล ซึ่งถ้าทุกคนมีการบริหารจัดการเงินส่วนบุคคลที่ดีก็จะเป็นหนทางนำไปสู่ความสำเร็จและมีอิสรภาพทางการเงินได้ การบริหารจัดการเงินส่วนบุคคลถือว่าเป็นแบบอย่างของการใช้ชีวิตของคนที่มีสติและปัญญา มีเหตุผล และพร้อมจะรับมือกับปัญหาความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีเป้าหมาย และเดินตามเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง ซึ่งคนที่มีการบริหารจัดการเงินส่วนบุคคลที่ดีก็ย่อมทำให้มีโอกาสประสบความสำเร็จในชีวิตได้เร็วกว่าบุคคลอื่น (สยานนท์ สหุพันธ์, 2561)

การศึกษาเรื่องของการบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคล จึงเป็นสิ่งที่นักวิจัยได้ให้ความสำคัญและมีการศึกษากันอย่างต่อเนื่องและกว้างขวางทั้งในอดีตและในปัจจุบัน เพื่อค้นหาพฤติกรรม สาเหตุและแรงจูงใจของบุคคลในการมีพฤติกรรมทางการเงินจัดการการเงินส่วนบุคคลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของตนเอง อีกทั้งเป็นเครื่องมืออธิบายแรงจูงใจที่ทำให้เกิดพฤติกรรมทางการเงินส่วนบุคคลในด้านต่างๆ อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาด้านการเงินส่วนบุคคล ทั้งในด้านการดำเนินนโยบายด้านการเงิน สร้างแรงจูงใจด้านการเงินส่วนบุคคลให้กับประชาชนและการให้ความรู้ที่เกี่ยวกับการบริหารการเงินส่วนบุคคล เป็นต้น นอกจากนี้การจัดการการเงินส่วนบุคคลเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิตของมนุษย์ โดยมีเป้าหมายการจัดการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยความสำคัญของการจัดการการเงินมีหลายประการดังนี้ 1. เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าหากเรามีเงินเราจะสามารถดำเนินกิจกรรมดังต่อไปนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ การชำระภาระหนี้ต่างๆ ได้ การบริหารจัดการเงินกู้ยืมได้ การออมเพื่อวัยเกษียณ การมีเงินพอใช้ในเดือนถัดๆไป เป็นต้น 2. ช่วยในด้านการบริหารจัดการด้านรายได้ 3. ช่วยให้เราสามารถออมเงินและบริหารรายจ่ายได้ (Kumar, 2021)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของศึกษาพฤติกรรมจัดการการเงินส่วนบุคคล ที่มุ่งเน้นให้เข้าใจถึงสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจัดการการเงินส่วนบุคคล อันจะนำไปสู่การค้นพบมูลเหตุหรือปัจจัยที่แท้จริงของบุคคลที่แสดงออกต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลในด้านต่างๆ คือ การออม การใช้จ่าย การประกันภัย การลงทุน และอื่นๆ (Refera &

Kolech, 2015) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมสาเหตุและปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล จากงานวิจัยและบทความวิชาการต่างๆ เพื่อนำมาสรุปให้เห็นว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคลดังกล่าว อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยทั้งในปัจจุบันและอนาคต ที่จะได้นำความรู้เหล่านี้เพื่อพัฒนางานวิจัยให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อรวบรวมปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิต่างๆ ทั้งจากเอกสารวรรณกรรมปริทัศน์ บทความวิชาการและงานวิจัยต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อทำการรวบรวมปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ถึงมูลเหตุและแรงจูงใจของบุคคลต่อการแสดงพฤติกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล เพราะว่าการจัดการการเงินที่เหมาะสมย่อมจะทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคงและมีความสุขจากการบริหารจัดการเงินหรือรายได้ที่ได้มาและใช้เงินนั้นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางการเงินในอนาคต คือ การรู้จักหารายได้ การใช้จ่ายอย่างประหยัด การรู้จักเก็บออม และการวางแผนการลงทุน (สนทยา เขมวีรัตน์ และ ดวงใจ เขมวีรัตน์, 2556) ทั้งนี้ ความสำคัญของการจัดการการเงินส่วนบุคคล ทำให้บุคคลสามารถควบคุมการใช้จ่ายอันเนื่องมาจากความต้องการบริโภคสินค้าและบริการของบุคคลมีมากมายไม่จำกัด หากไม่สามารถควบคุมให้ดีก็จะก่อให้เกิดภาวะหนี้สินได้ นอกจากนี้ ความสำคัญของการจัดการการเงินส่วนบุคคลยังก่อให้เกิดการออมเงิน เพราะการจัดการการเงินส่วนบุคคลที่ดีจะทำให้บุคคลทราบรายจ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมด ว่าเป็นรายที่จำเป็นหรือฟุ่มเฟือย จึงทำให้บุคคลสามารถควบคุมรายจ่ายได้อย่างเหมาะสมจนมีเงินเหลือเพื่อการออมได้ และการจัดการการเงินส่วนบุคคลยังเป็นเครื่องมือในการป้องกันปัญหาหนี้สินและสามารถสร้างความมั่งคั่งและมั่นคงทางเศรษฐกิจ เนื่องจากเมื่อบุคคลมีรายได้สูงกว่ารายจ่ายก็จะมีเงินออมมากพอที่จะสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัวได้ รวมถึงสามารถประเมินสถานะทางการเงินของตนได้ถูกต้องเหมาะสมตามความเป็นจริง จนเกิดการระมัดระวังในการใช้จ่ายไม่ให้เกินตัว

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคล

จากการศึกษาค้นคว้าบทความและงานวิจัยต่างๆ ทำให้ทราบถึงตัวแปรหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมทางการเงินส่วนบุคคล มีปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทางการเงิน ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการจัดการการเงินส่วนบุคคล อันเป็นทักษะในการใช้ชีวิตในอนาคต (Ibrahim, Rabibah, & Isa, 2009) และกลายเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมและส่งผลต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจที่ยั่งยืนต่อไปซึ่งมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทในการศึกษาและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเงินส่วนบุคคลได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. ความรอบรู้ทางการเงิน (Financial literacy) หมายถึง การมีความรู้และทักษะในการเลือกใช้อุปกรณ์ให้เหมาะสมกับปัญหาทางการเงินที่เผชิญ (Huston, 2010) นอกจากนี้ Tang & Baker (2016) ได้อธิบายว่า ความรอบรู้ทางการเงินประกอบด้วย 2 ลักษณะคือ ความรอบรู้ทางการเงินด้านปรนัย ซึ่งหมายถึงการมีความรู้และการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อแก้ปัญหาทางการเงิน ซึ่งประกอบด้วยพื้นฐานความรู้ทางการเงิน การกู้ยืม การออมและการลงทุน และการป้องกันความเสี่ยง ในส่วนความรอบรู้ทางการเงินด้านอัตนัย หมายถึงความมั่นใจในความรอบรู้ทางการเงินของตนเอง โดยปัจจัยความรอบรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) ได้มีนักวิจัยนำไปศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคลดังนี้คือ

Delafrooz & Paim (2011) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยกำหนดการออมและปัญหาทางการเงินของแรงงานในประเทศมาเลเซีย นอกจากนี้ Abeyrathna (2020) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่รัฐในประเทศศรีลังกา เช่นเดียวกับ Divyanjali (2019) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล สอดคล้องกับ Mien & Thao (2015) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคลในประเทศเวียดนาม และการศึกษาของ Zulfaris, Mustafa, Mahussin, Alam, & Daud (2020) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการจัดการการเงินของนักศึกษาในประเทศมาเลเซีย ได้มีการนำปัจจัยความรอบรู้ทางการเงินมาเพื่อใช้ศึกษามูลเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Rahayu & Rahmawati (2021) พบว่าความรู้ความเข้าใจด้านการเงินมีผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zaniarti, Veronica, & Arsyntania (2021) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ Yushita (2017) ที่พบว่าความรอบรู้ทางการเงินส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการการเงินด้วยเช่นกัน

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่าความรอบรู้ทางการเงินเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการนำมาใช้วิเคราะห์ถึงการมีอิทธิพลต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล

2. ทักษะทางการเงิน (Financial Attitude)

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดหรือความเชื่อและแนวโน้มที่จะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคล เป็นปฏิกิริยาโต้ตอบ โดยการประเมินค่าว่าชอบหรือไม่ชอบที่จะส่งผลกระทบต่ออารมณ์ของบุคคลในเชิงบวกหรือเชิงลบต่อบุคคล สิ่งของ และสถานการณ์ ในสภาวะแวดล้อมของบุคคลนั้น ๆ และในส่วนของทัศนคติในด้านการจัดการการเงิน หมายถึงแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางการเงินต่างๆ ทั้งที่ชอบและไม่ชอบ (Parrotta & Johnson, 1998) นอกจากนี้ Furnham (1984 อ้างถึงใน Mien & Thao, 2015) ได้อธิบายว่าทัศนคติในด้านการเงิน คือ แนวทางของคนในการที่จะใช้จ่ายเงินหรือออมเงิน

จากการศึกษาของ Onyango (2011) เกี่ยวกับทัศนคติของแรงงานนอกระบบในการออมเงินเพื่อวัยเกษียณ พบว่า แรงงานนอกระบบมีความคิดว่าการออมเป็นสิ่งที่ดีและทุกคนควรที่จะออมเพื่ออนาคตทั้งการออมระยะสั้นและระยะยาว อย่างไรก็ตาม แรงงานนอกระบบบางคนได้ให้ความสำคัญเฉพาะการดำรงชีพในปัจจุบัน นอกจากนี้ Selcuk (2015) ได้ศึกษานักศึกษาจากวิทยาลัยในประเทศตุรกี พบว่าทัศนคติที่ดีต่อการจัดการการเงินจะส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเงินที่ดีด้วย โดยพบว่านักศึกษามีทัศนคติทางการเงินที่ดีจะชำระหนี้บัตรเครดิตตามกำหนดเวลา มีเงินเพียงพอต่อการใช้จ่ายในแต่ละวัน และมีความต้องการที่จะออมเงินเพื่ออนาคต สอดคล้องกับการศึกษาของ Divyanjali (2020) ที่พบว่าทัศนคติในการจัดการการเงินส่วนบุคคลมีผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคลของแรงงานเพศหญิงในประเทศศรีลังกา เช่นเดียวกับการศึกษาของ Abeyrathna (2020) ที่ได้ศึกษาแรงงานที่ทำงานในหน่วยงานของรัฐบาลในประเทศศรีลังกา พบว่าทัศนคติต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลส่งผลต่อ

พฤติกรรมทางการเงินส่วนบุคคล นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยต่างๆ ที่ได้กำหนดตัวแปรอิสระที่ต้องการศึกษาคือ ทักษะเกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคล ดังนี้ Mien & Thao (2015) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเงินส่วนบุคคลในประเทศเวียดนาม Aghababaei & Khademi (2019) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเงินส่วนบุคคลของเยาวชนชาวอิหร่าน Dewi, Yunita, & Natasya (2021) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเงินส่วนบุคคลของนักศึกษาในกรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า ทักษะเกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคลเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการนำมาใช้วิเคราะห์ถึงการใช้ชีวิตต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมทางการเงินส่วนบุคคล

3.การขัดเกลาของครอบครัวด้านการเงิน (Parent Socialization)

สถาบันครอบครัว เป็นสถาบันพื้นฐานที่ขัดเกลามนุษย์ให้รู้ว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ และมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ อารมณ์ ทักษะ และความประพฤติของบุคคลเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ ความหมายของการขัดเกลาทางสังคม มีดังนี้คือ 1. ปลูกฝังระเบียบวินัย (Basic Discipline) ระเบียบวินัยเป็นพื้นฐานของมนุษย์ในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เป็นการฝึกให้มีความอดกลั้นที่จะทำตามความพอใจของตนเองเพื่อประโยชน์ในวันข้างหน้า ระเบียบวินัยจึงมีผลต่อบุคลิกลักษณะและความประพฤติของบุคคล โดยบุคคลจะเกิดความเคยชินและจะไปโดยไม่รู้ตัว 2. ปลูกฝังความมุ่งหวัง (Aspiration) ความมุ่งหวังช่วยให้บุคคลมีกำลังใจทำตามระเบียบวินัยต่าง ๆ ส่วนมากมักจะมีหวังในสิ่งที่สังคมยกย่องหรือถือว่าดีงาม จึงเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้คนเรามีกำลังใจ หรือบังคับตัวเองให้ปฏิบัติตามระเบียบวินัยไม่ว่าจะพอใจหรือไม่ก็ตาม เพื่อจะได้ในสิ่งที่ตนเองหวังไว้ 3. สอนให้รู้จักบทบาทและทัศนคติต่าง ๆ (Social Roles and Supporting Attitudes) เป็นการรู้จักแสดงบทบาทอย่างเหมาะสมตามวาระและโอกาสต่าง ๆ ที่เป็นเช่นนี้เพราะบทบาทของแต่ละคนมีไม่เหมือนกัน จึงควรที่จะเรียนรู้และทำตามบทบาทของตนให้ดีที่สุด 4. สอนให้มีทักษะ (Skills) เป็นการเตรียมบุคคลให้มีความชำนาญเฉพาะอย่างเพื่อสังคมจะได้รับประโยชน์จากสมาชิกในหลายๆ ด้าน เรื่องทักษะนี้เป็นสิ่งที่มีภาระหนักและขัดเกลาในทุกระดับ โดยในสังคมที่ล้าหลังจะเรียนรู้ด้วยการลอกเลียนแบบหรือสัมผัสกับชีวิตจริง กล่าวโดยสรุปคือ การขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มนุษย์จะได้เรียนรู้คุณค่า กฎเกณฑ์และระเบียบแบบแผนที่มีมนุษย์กลุ่มหนึ่งๆ ได้กำหนดเอาไว้เพื่อเป็นแบบแผนของการปฏิบัติต่อกันและเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง (สุพัตรา สุภาพ, 2549)

การขัดเกลาของครอบครัวในด้านการเงิน หมายถึงการให้ความรู้ ความเข้าใจกับสมาชิกในครอบครัว โดยหัวหน้าครอบครัว ซึ่งมีประสบการณ์ในด้านการเงินส่วนบุคคลให้ความรู้ การตระหนักในการจัดการการเงินส่วนบุคคล ทั้งนี้ ผู้ปกครองหรือพ่อแม่สามารถมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมหรือทัศนคติในด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคลของสมาชิกในครอบครัวจากช่องทางหรือวิธีการต่างๆ อาทิ การสอน การให้ดูตัวอย่าง การอบรมเลี้ยงดู เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว โดยงานวิจัยจำนวนมากได้กำหนดให้พ่อแม่ (ผู้ปกครอง) เป็นตัวแปรอิสระ เพื่อใช้ในการศึกษาพฤติกรรมทางการเงินส่วนบุคคล ดังนี้คือ

Zulfaris, Mustafa, Mahussin, Alam, & Daud (2020) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเงินของนักศึกษาในประเทศมาเลเซีย เช่นเดียวกับ Selcuk (2015) ได้ศึกษาปัจจัยกำหนดพฤติกรรมทางการเงินส่วนบุคคลของนักศึกษาจากวิทยาลัยในประเทศตุรกี นอกจากนี้ Sam, Caroline, & Rosle (2012) พบว่าพ่อแม่มีอิทธิพลและเป็นแรงจูงใจต่อพฤติกรรมจัดการการเงินส่วนบุคคล ทั้งนี้ เพราะว่าพ่อแม่เป็นเหมือนตัวอย่างให้กับบุตรหลานที่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน สอดคล้องกับ Jamal,

Ramlan, Karim, RosleMohidin, & Osman (2015) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของสิ่งเร้าทางสังคมที่ส่งผลต่อการออม พบว่า พ่อแม่และครอบครัวมีผลต่อพฤติกรรมการออม และในการศึกษาของ Sabri & Falahati (2012) พบว่าพ่อแม่เป็นเสมือนต้นแบบ การเรียนรู้ทางสังคมแห่งแรกของบุตรหลานและส่งผลต่อความเชื่อ การยอมรับและการเลียนแบบพฤติกรรมทางการเงินดังกล่าว จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า การขัดเกลาของครอบครัวด้านการเงินเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการ นำมาใช้วิเคราะห์ถึงการมีอิทธิพลต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล

4. การเลียนแบบจากเพื่อน (Peer Influence)

ความอ่อนไหวต่ออิทธิพลของกลุ่มเพื่อน (Susceptibility to Peer Influence) หมายถึง การประพฤติปฏิบัติในทางที่ คล้อยตามกลุ่มเพื่อนเพื่อให้ตนเองได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน วัยรุ่นยิ่งมีความอ่อนไหวต่ออิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมากเท่าไร ก็ จะยิ่งมีการนำทรัพย์สินวัตถุสิ่งของของตนเองไปเปรียบเทียบกับเพื่อนมากขึ้นและยิ่งทำให้เกิดค่านิยมแบบวัตถุนิยมมากขึ้นตามไป ด้วย (Moschis & Churchill, 1978) ความอ่อนไหวต่ออิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมีส่วนในการส่งเสริมให้วัยรุ่นมีค่านิยมแบบวัตถุนิยม มากขึ้นด้วย (Chan & Zhang, 2007) ซึ่งผลการศึกษาที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Martin & Bush (2000) ที่ศึกษาพบว่าวัยรุ่นที่มีการ ติดต่อสื่อสารกับเพื่อนบ่อยและอ่อนไหวต่ออิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนจะมีค่านิยมแบบวัตถุนิยมอยู่ในระดับสูง สอดคล้อง Nguyen, Moschis, & Shannon (2009) ศึกษากลุ่มนักศึกษาไทยในกรุงเทพมหานคร พบว่า การสื่อสารพูดคุยขอความเห็นกับกลุ่มเพื่อน เกี่ยวกับการบริโภคสินค้ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่านิยมแบบวัตถุนิยม

การเลียนแบบพฤติกรรมทางการเงินจากเพื่อน หมายถึง การได้รับอิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการจัดการการเงิน ส่วนบุคคลจากเพื่อนหรือคนใกล้ชิด ส่งผลต่อความเชื่อและทัศนคติของตนเองที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการเงิน ทำให้บุคคล ดังกล่าวมีพฤติกรรมเลียนแบบโดยไม่ได้ถูกบังคับหรือเกิดความรู้สึกได้แย้งกับพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งถือว่าการเลียนแบบพฤติกรรม ดังกล่าวเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการศึกษาดังสาเหตุและแรงจูงใจในพฤติกรรมทางการเงิน ซึ่งได้มีนักวิจัยได้นำลักษณะของ พฤติกรรมดังกล่าวมาเป็นตัวแปรอิสระในการศึกษาพฤติกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล ดังนี้

Geer (2012) กล่าวว่านักเรียนที่พักอาศัยอยู่ห่างไกลจากพ่อแม่จะมีแนวโน้มที่เรียนแบบพฤติกรรมทางการเงินจากเพื่อน สอดคล้องกับ Gutter, Garrison, & Copur (2010) ที่กล่าวว่าเพื่อนจะมีบทบาทและมีอิทธิพลต่อความการแสดงออกทางการเงิน มากขึ้นหากได้รับการอบรมและดูแลจากพ่อแม่ที่น้อยลง Alekam, Salleh, & Mokhtar (2018) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของครอบครัว เพื่อน พฤติกรรม การออม และการใช้จ่าย ต่อความรู้ในด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคลของวัยรุ่นในประเทศมาเลเซีย พบว่า เพื่อนส่งผลต่อความรู้ในด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคล สอดคล้องกับ Daud (2016) ได้ศึกษาปัจจัยกำหนดการออมของ นักศึกษาที่อยู่ในเจนเนอเรชั่น Y พบว่าเพื่อนมีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาดังกล่าว ในขณะที่เดียวกัน Liabe, Carlo, & Roesch (2004) ได้ศึกษาผลที่มีต่อความเชื่อมั่นของวัยรุ่น พบว่าเพื่อนมีผลต่อความเชื่อมั่นในตนเองของวัยรุ่น นอกจากนี้ Duflo & Saez (2001) ได้อธิบายว่าคนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันมีแนวโน้มที่จะทำอะไรเหมือนกันและสรุปว่าอิทธิพลของเพื่อนมีบทบาทสำคัญ ต่อการออมเพื่อวัยเกษียณของลูกจ้างของมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา สอดคล้องกับการศึกษาของ Jamal, Ramlan, RosleMohidin, & Osman (2015) ที่ได้ศึกษาผลกระทบของสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาใน ประเทศมาเลเซีย พบว่าเพื่อนหรือคนใกล้ชิดจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา นอกจากนี้ Gentina, Tang, & Gu (2017) อธิบายว่า เพื่อนเป็นบุคคลที่สามารถโน้มน้าวพฤติกรรมต่างๆได้ จึงมีความเป็นไปได้ที่เพื่อนสามารถแนะนำการจัดการเงินที่ เหมาะสมให้กับเราได้

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า การเลียนแบบจากเพื่อนเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการนำมาใช้วิเคราะห์ ถึงการมีอิทธิพลต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมทางการเงินส่วนบุคคล

5. ความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจภายนอกตนเอง (Locus of Control)

ความเชื่ออำนาจภายนอกตน

Rotter (1966) ได้สรุปทัศนคติที่เกี่ยวกับความเชื่ออำนาจภายนอกตน (External Locus of Control) หมายถึง การเสริมกำลังที่มีแหล่งมาจากภายนอกบุคคล เป็นความเชื่อที่ว่าความสำเร็จและความล้มเหลวของตนขึ้นอยู่กับโชค ความบังเอิญ หรือขึ้นอยู่กับอำนาจของบุคคลอื่น บุคคลซึ่งมีความเชื่อภายนอกจะเป็นคนที่เฉื่อยชา ไม่กระตือรือร้น ไม่ค่อยประสบความสำเร็จในชีวิต การที่บุคคลรับรู้ว่าการกระทำหรือสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนนั้นขึ้นอยู่กับอิทธิพลของอำนาจภายนอกที่ตนไม่สามารถควบคุมได้ เช่น โชค ความบังเอิญ หรืออิทธิพลของผู้อื่น คนกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะไม่มีการแสวงหาข้อมูล เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น Platt & Eisenman (1968) ศึกษาพบว่าบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนจะเป็นผู้ที่กระฉับกระเฉง ว่องไว เห็นคุณค่าของกาลเวลา สามารถปรับตัวได้กับทุกสถานการณ์และมีความวิตกกังวลน้อย นอกจากนั้นแล้ว บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนยังมีประสิทธิภาพในการควบคุมสิ่งแวดล้อมได้ดีกว่าบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตนด้วย Strickland (1977) กล่าวว่า ความเชื่ออำนาจภายใน – ภายนอกตนจะเริ่มพัฒนาขึ้นตั้งแต่บุคคลอยู่ในวัยเด็กและมีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ตามวัยและการเจริญเติบโตของเด็ก เด็กวัยก่อนเรียนจะมีการควบคุมสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า และจะรับรู้ว่าคุณค่าและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อตัวเขามาก เนื่องจากตนเองพึ่งพาคนอื่นเป็นส่วนใหญ่ เมื่อเด็กโตขึ้นจะมีวุฒิภาวะเพิ่มขึ้น ขอบเขตของการควบคุมตนเองมากขึ้น เรียนรู้ที่จะจัดการกับตัวเองโดยเริ่มเคลื่อนย้ายหรือชักจูง ปรับปรุงสิ่งแวดล้อม พัฒนาทักษะในการปฏิสัมพันธ์กับคนบุคคลอื่น และเริ่มทำตนใหม่มีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นเพิ่มขึ้น โดยจะเปลี่ยนจากผู้ที่ยอมรับความช่วยเหลือมาเป็นผู้ริเริ่มกระทำการต่างๆ ด้วยความกระตือรือร้น ว่องไว การที่เด็กมีการควบคุมตนเองได้ และรับรู้ว่าคุณค่าที่เกิดขึ้นมาจากตัวเอง หรือเป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการของเด็ก ดังนั้นการพัฒนาความเชื่ออำนาจภายใน – ภายนอกตนในวัยเด็กจะพัฒนาตามอายุ โดยเด็กจะมีความเชื่ออำนาจภายในตนเพิ่มขึ้นตามระดับอายุที่เพิ่มขึ้น และเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ความเชื่ออำนาจภายใน – ภายนอกตนจะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต เช่น เมื่อบุคคลได้รับความทุกข์และรับรู้ว่าคุณค่าที่ไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ บุคคลจะเชื่ออำนาจภายนอกตนมากขึ้น ในทางตรงกันข้ามถ้าเหตุการณ์นั้นดำเนินไปในทางดีและบุคคลรับรู้ว่าคุณค่าที่เกิดขึ้นได้ บุคคลจะเชื่ออำนาจภายนอกตนมากขึ้น ในทางตรงกันข้ามถ้าเหตุการณ์นั้นดำเนินไปในทางดีและบุคคลรับรู้ว่าคุณค่าที่เกิดขึ้นได้ บุคคลจะเชื่ออำนาจภายในตนเพิ่มขึ้น เมื่อเข้าสู่วัยชราบุคคลต้องพึ่งพาผู้อื่นมากขึ้น ดังนั้น ความเชื่ออำนาจผู้อื่นจะสูงขึ้น ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในด้านการจัดการการเงิน ได้มีนักวิจัยได้นำลักษณะของพฤติกรรมดังกล่าว มาเป็นตัวแปรอิสระในการศึกษาพฤติกรรมทางการเงินส่วนบุคคล ดังนี้

Mien & Thao (2015) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการการเงินของนักศึกษาในประเทศเวียดนาม สอดคล้องกับการศึกษาของ Divyanjali (2020) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคลในประเทศศรีลังกา เช่นเดียวกับ Purwidiyanti (2018) ศึกษาพฤติกรรมเชิงประจักษ์ของการจัดการการเงินของครอบครัว นอกจากนี้ Kholilah & Iramani (2013) และ Zainati (2017) ได้พบว่า Locus of Control ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเงินส่วนบุคคล รวมทั้ง Arifin (2017) ได้ศึกษาผลของความรู้ทางการเงิน รายได้และ Locus of Control ต่อพฤติกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล พบว่า Locus of Control เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเงินดังกล่าว

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า ความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจภายนอกตนเองเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการนำมาใช้วิเคราะห์ถึงการมีอิทธิพลต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมทางการเงินส่วนบุคคล

6. วิธีการดำเนินชีวิต (Lifestyle)

Hawkins, Best, & Coney (1986) กล่าวว่ารูปแบบการดำเนินชีวิตตามแนวคิดของผู้บริโภคมีความแตกต่างจากบุคลิกภาพอย่างชัดเจน รูปแบบการดำเนินชีวิตจะแสดงความหมายว่าผู้บริโภคร่างชีวิตอย่างไร ใช้เงินและแบ่งเวลาไปใช้เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างไม่รู้ ซึ่งจะเห็นได้ชัดว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำและพฤติกรรมที่เปิดเผย (Over actions and Behaviors) ของผู้บริโภคที่สังเกตเห็นได้ ซึ่งแตกต่างจากบุคลิกภาพที่บรรยายลักษณะอันเกิดจากส่วนภายในเป็นส่วนมาก นั่นคือ รูปแบบลักษณะของความคิด ความรู้สึกและการรับรู้ Kotler (1997) กล่าวว่ารูปแบบการดำเนินชีวิตหมายถึง รูปแบบการใช้ชีวิตของบุคคลที่อยู่ในโลกที่แสดงออกมาในรูปของกิจกรรม (Activities) ความสนใจ (Interest) และความคิดเห็น (Opinion) ทั้งนี้ Mowen & Minor (1998) กล่าวว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตหรือ Lifestyles หมายถึงบุคคลมีการดำเนินชีวิตอยู่อย่างไร รูปแบบการดำเนินชีวิตจะครอบคลุมถึงกลุ่มบุคคลที่รวมกันอยู่ใน 3 ระดับคือ กลุ่มปัจเจกบุคคล กลุ่มเล็กของบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์กันและกลุ่มบุคคลกลุ่มใหญ่ Lamp, Hair, & McDaniel (2000) กล่าวว่ารูปแบบการดำเนินชีวิตหมายถึง รูปแบบการใช้ชีวิตประกอบด้วยกิจกรรมความสนใจและความคิดเห็นของบุคคล กล่าวโดยสรุป รูปแบบการดำเนินชีวิต (Lifestyles) หมายถึงพฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออกมาในรูปของกิจกรรม (Activities) ความสนใจ (Interest) และความคิดเห็น (Opinion) ซึ่งบุคคลจะมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ได้มีนักวิจัยได้นำลักษณะของพฤติกรรมดังกล่าวมาเป็นตัวแปรอิสระในการศึกษาพฤติกรรมทางการเงินส่วนบุคคล ดังนี้

Kartawinata, Wijayangka, Akbar, & Hendiarto (2021) ได้ศึกษาวิธีการดำเนินชีวิตที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล เช่นเดียวกับสมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และ พรรณ แก้วเอียน (2558) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของข้าราชการตำรวจจตุรจังหวัดชุมพร นอกจากนี้ Karvof (2016) ได้อธิบายว่าบุคคลจะมีวิถีชีวิตส่วนตัวของตนเองในการบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคล

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า วิธีการดำเนินชีวิตเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการนำมาใช้วิเคราะห์ถึงการมีอิทธิพลต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล

7. ปัจจัยสิ่งแวดล้อมในครอบครัว (ภาวะรับผิดชอบครอบครัว)

ครอบครัวเป็นสถาบันแรกเริ่มของมนุษย์ เป็นสถาบันพื้นฐานที่มีบทบาทสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับมนุษย์ทุกคนในสังคม ครอบครัว หมายถึงบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่มีความเกี่ยวข้องกันทางสายเลือด หรือจากการแต่งงาน โดยอาจพักอาศัยอยู่ร่วมกันหรือแยกกันอยู่ก็ได้ (สนทยา เขมวีรัตน์ และ ดวงใจ เขมวีรัตน์, 2556) ครอบครัวถือเป็นกลุ่มปฐมภูมิที่มีความสำคัญที่สุดกลุ่มหนึ่งในบรรดากลุ่มอ้างอิงที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงต่อพฤติกรรมการบริโภคของบุคคล และมีผลกระทบต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค เพราะครอบครัวมีหน้าที่ปรับแต่ง แก้ไข หรือประณีตประណอมพฤติกรรมของบุคคล

หน้าที่ของครอบครัว (Functions of the Family) มีอยู่มากมายหลายลักษณะ แต่ที่เป็นหน้าที่พื้นฐานที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้บริโภค ได้แก่ ลักษณะต่างๆ ดังนี้ (Schiffman & Kanuk, 2000)

1. ครอบครัวมีหน้าที่สร้างความกินดีอยู่ดี เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวมีความสุข เป็นหน้าที่พื้นฐานของพ่อและแม่ที่ต้องร่วมกันรับผิดชอบ

2. ครอบคลุมมีหน้าที่เสริมสร้างความอบอุ่นทางด้านอารมณ์ ซึ่งจัดว่ามีความจำเป็นสำหรับครอบครัวสมัยใหม่ที่ต้องร่วมกัน จัดหาสิ่งที่จะมาหล่อเลี้ยงหรือหล่อหลอมอารมณ์ของสมาชิกในครัวเรือน เช่น การให้ความรัก ความเข้าใจ และความใกล้ชิดสนิทสนม เป็นต้น

3. ครอบคลุมทำหน้าที่กำหนดรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมให้แก่สมาชิก เป็นหน้าที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ผู้บริโภค เช่น การสั่งสอน ผูกอบรม หรือแม้แต่การให้ประสบการณ์ต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเป้าหมายของชีวิตสมาชิกของ ครอบครัวในอนาคต

ซึ่งได้มีนักวิจัยได้นำลักษณะของพฤติกรรมดังกล่าวมาเป็นตัวแปรอิสระในการศึกษาพฤติกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล ดังนี้

สนทยา เขมวิรัตน์ และ ดวงใจ เขมวิรัตน์ (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากร กลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในเขตกรุงเทพมหานคร เช่นเดียวกับธาดา อารงอนันต์สกุล (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมของประชาชนวัยกลางคนซึ่งพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการออมได้แก่บุคคลที่จะต้องเลี้ยงดูในครอบครัว สอดคล้องกับนันทกานันท์วิสัย (2552) ที่ศึกษาปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตรพบว่าปัจจัยที่กำหนดการออมครัวเรือนนอกภาคเกษตรได้แก่จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยพึ่งพิง

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่าภาระรับผิดชอบต่อครอบครัวเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการนำมาใช้วิเคราะห์ถึงการมีอิทธิพลต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล

8. ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางสังคม (อิทธิพลของสื่อ)

สื่อ หมายถึง สิ่งที่ทำหน้าที่นำข่าวสารจากแหล่งสารไปยังผู้รับจำนวนมากภายในระยะเวลาค่อนข้างรวดเร็ว ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ เทปเสียง เป็นต้น

แนวคิดและทฤษฎีเรื่องการรับรู้

Hawkins, Best, & Coney (2004) ระบุว่า การรับรู้เกิดจากกระบวนการประมวลผลข้อมูล 4 ระยะ คือ การสัมผัสกับสิ่งกระตุ้น การให้ความสนใจ การแปลความหมาย และการจดจำ โดยใน 3 ระยะแรก ถือเป็นองค์ประกอบของการรับรู้ตามธรรมชาติ คือ เริ่มจากการสัมผัสสิ่งกระตุ้นหรือสิ่งเร้า เช่น ป้ายหรือวิดีโอโฆษณา ซึ่งการกระตุ้นนี้อาจเกิดขึ้นโดยบังเอิญหรือแบบจงใจก็ได้ จากนั้นข้อมูลจะเข้าสู่ประสาทสัมผัสของผู้บริโภค โดยเมื่อผู้บริโภคเกิดความสนใจข้อมูลที่ได้รับจากประสาทสัมผัสจะถูกส่งไปยังสมองเพื่อประมวลผล จากนั้นจะเกิดกระบวนการแปลความหมาย สิ่งกระตุ้นที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้บริโภคมาก ผู้บริโภคก็จะใช้เวลาในการประมวลผลมากเพื่อแปลความหมาย ส่วนสิ่งกระตุ้นที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภคน้อย ผู้บริโภคก็จะให้ความสำคัญในการประมวลผลน้อย โดยข้อมูลบางอย่างอาจถูกเก็บไว้ในความทรงจำระยะสั้น เพื่อสามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหาที่เร่งด่วน ในขณะที่ข้อมูลบางอย่างอาจถูกเก็บต่อไปสู่ความทรงจำระยะยาว ในรูปแบบของประสบการณ์ สำหรับใช้แก้ไขปัญหาในอนาคต ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปความทรงจำระยะสั้นหรือระยะยาวก็ล้วนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคทั้งสิ้น

การเลือกรับรู้ (Perceptual selection) เป็นกระบวนการเริ่มต้นของการรับรู้ ผู้บริโภคสามารถเลือกดูสิ่งที่ตนสนใจและตอบสนองความต้องการของตนได้ โดยผู้บริโภคจะเลือกรับข่าวสารจากพื้นฐานทางจิตวิทยา (Psychological Set) ตามที่ได้กล่าวไปแล้วว่าในทุกๆ วันรอบตัวเรามีข่าวสารมากมาย ไม่สามารถรับรู้ได้ทั้งหมด จึงจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการเลือกรับรู้ในสิ่งที่น่าสนใจและสอดคล้องกับความต้องการมากที่สุด ซึ่งกระบวนการเลือกรับรู้ดังกล่าวของผู้บริโภคมีทั้งหมด 2 ขั้นตอน คือ 1. การ

เปิดรับ (Exposure) ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อประสาทสัมผัสของผู้บริโภคได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าจนทำให้เกิดความรู้สึก เช่น การได้กลิ่น การได้เห็น การได้ฟัง และการได้ยิม เป็นต้น การเปิดรับอาจเกิดหรือไม่เกิดขึ้นก็ได้ เป็นกระบวนการที่ขึ้นอยู่กับความสนใจต่อสิ่งเร้า นั้นๆของผู้บริโภค ที่จะเลือกเฉพาะสิ่งเร้าที่สนใจและหลีกเลี่ยงสิ่งเร้าที่ไม่น่าสนใจและไม่สำคัญ 2. ความสนใจ (Attention) หลัง เกิดการเปิดรับ ผู้บริโภคจะแบ่งความสนใจมาสู่สิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อเลือกรับรู้ในสิ่งที่ตนสนใจและสนองความต้องการของตนได้

การเปิดรับข่าวสารเป็นกระบวนการที่ส่งผลต่อการรับรู้ และยังเป็นกระบวนการสำคัญต่อการตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งในชีวิตประจำวันของมนุษย์นั้นจำเป็นต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้ และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เกิดเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้รับสาร ทั้งในระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม (Atkin, 1973) โดยผู้รับสารแต่ละคนก็จะมีพฤติกรรมการเปิดรับที่แตกต่างกันไป McCombs & Becker (1979) กล่าวว่าผู้รับสารมักมีการเปิดรับข่าวสารหรือการเปิดรับสื่อเพื่อสนองความต้องการ 4 ประเด็น คือ 1. เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ (Surveillance) กล่าวคือ ผู้รับสารสามารถสังเกตและติดตามความเคลื่อนไหวต่างๆ รอบตัวจากการเปิดรับข่าวสาร ทำให้เป็นคนทันสมัยและทันเหตุการณ์ 2. เพื่อการตัดสินใจ (Decision) กล่าวคือ ผู้รับสารสามารถกำหนดความคิดเห็นหรือเหตุการณ์ต่างๆรอบตัวเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับข่าวสารนั้นๆ 3. เพื่อพูดคุยสนทนา (Discussion) กล่าวคือ ผู้รับสารสามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้เพื่อการสนทนา พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดกับผู้อื่น 4. เพื่อการมีส่วนร่วม (Participation) กล่าวคือ การเปิดรับข่าวสารสามารถทำให้ผู้รับสารรู้สึกมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ต่างๆที่ เกิดขึ้นในสังคมรอบตัวได้

ดวงใจ พงศ์ไพฑูรย์ (2544) ได้เสนอว่าผู้รับสารสามารถเปิดรับข่าวสารจากแหล่งสาร 3 ลักษณะ คือ สื่อมวลชน (Mass media) สื่อมวลชนเป็นสื่อที่เหมาะสมจะนำมาใช้เพื่อเสริมความเชื่อและเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ไม่ฝังแน่นได้ แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลานาน แต่สื่อมวลชนก็สามารถเปลี่ยนแปลงการรับรู้ได้ในขอบเขตที่จำกัด โดยสิ่งที่สื่อมวลชนสามารถเปลี่ยนแปลงได้มากที่สุดคือ อารมณ์ การเลือกเปิดรับจากสื่อมวลชนนั้นมักจะขึ้นอยู่กับความต้องการและแรงจูงใจของผู้รับสารเอง เนื่องจากกลุ่มผู้รับสารของสื่อประเภทนี้คือกลุ่มคนขนาดใหญ่และหลากหลายไม่สามารถเจาะจงได้มากนัก สามารถส่งสารถึงผู้รับได้อย่างรวดเร็วส่วนบุคคล (Personal media) หมายถึง บุคคลที่นำสารจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง โดยอาศัยการติดต่อระหว่างบุคคล (Interpersonal communication) จัดเป็นช่องทางที่เกี่ยวข้องกับระบบสังคม ก่อให้เกิดปฏิกริยาตอบโต้ระหว่างกันที่รวดเร็วมีลักษณะยืดหยุ่น สามารถปรับให้เหมาะสมกับผู้รับสารเฉพาะกลุ่มได้ โดยสื่อบุคคลจะมีประโยชน์อย่างมากในกรณีที่ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารเกิดความเข้าใจที่ชัดเจนและรับรู้ถึงความรู้สึกของผู้รับสารในทันที และสื่อเฉพาะกิจ (Specialized media) โดยธรรมชาติของสื่อเฉพาะกิจ มักจะถูกผลิตขึ้นโดยมีเนื้อหาเฉพาะกลุ่ม และกลุ่มเป้าหมายหลักในการส่งสารครั้งนั้นๆอย่างชัดเจน ตัวอย่างสื่อเฉพาะกิจ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ คู่มือ เป็นต้น ทำให้การรับสารจากสื่อเฉพาะกิจนั้น ผู้รับสารจะได้รับข้อมูลหรือความรู้ในลักษณะเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเจาะจง

ซึ่งได้มีนักวิจัยได้นำลักษณะของพฤติกรรมดังกล่าวมาเป็นตัวแปรอิสระในการศึกษาพฤติกรรมทางการเงินส่วนบุคคล ดังนี้

สนทยา เขมวีรัตน์ และ ดวงใจ เขมวีรัตน์ (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าอิทธิพลของสื่อส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล เช่นเดียวกับปราณี เนมมิตร และคณะ (2551) ได้ศึกษาอิทธิพลของสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของ

เกษตรกรในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นอย่างดีจะมีการเปิดรับสื่อบุคคลทุกครั้งที่มีการประชุม จะเห็นได้ว่าอิทธิพลการรับรู้ข้อมูลผ่านสื่อเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคล รวมถึงอรรถรงค์ ไชยบุญเรือง (2552) ที่ได้ศึกษาการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของพนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาในอำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่าแหล่งข้อมูลในการวางแผนด้านการเงินส่วนบุคคลของพนักงานธนาคารกรุงไทย คือ อินเทอร์เน็ต

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่าอิทธิพลของสื่อเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการนำมาใช้วิเคราะห์ถึงการมีอิทธิพลต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเพื่อหาสาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล ถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการค้นหาข้อเท็จจริงในพฤติกรรมของมนุษย์ในด้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการเงินส่วนบุคคล การได้เข้าใจสาเหตุและปัจจัยเหล่านี้ จะส่งผลต่อการออกแบบระเบียบวิธีวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และการสร้างเครื่องมือในการวิจัยเพื่อทำการวิจัยต่อไป บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล และเพื่อให้ทราบว่าปัจจัยใดที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นที่จะถูกนำมาใช้เป็นตัวแปรของการศึกษา ทั้งนี้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทุติยภูมิจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยต่างๆ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล มีดังนี้ คือ 1. ความรอบรู้ทางการเงิน 2.ทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคล 3.การขัดเกลาของครอบครัวด้านการเงิน 4.การเลียนแบบจากเพื่อน 5.ความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจภายนอกตนเอง 6.วิถีการดำเนินชีวิต 7.ภาวะรับผิดชอบต่อครอบครัว และ 8.อิทธิพลของสื่อ เป็นต้น โดยนักวิจัยได้นำปัจจัยเหล่านี้เพื่อใช้ในการศึกษาว่าจะส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคลอย่างไร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1.การพิจารณาว่าจะเลือกใช้ปัจจัยใดเพื่อนำไปเป็นตัวแปรต้นในการศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคลนั้น ผู้วิจัยจะต้องคำนึงถึงกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา
- 2.การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล ผู้วิจัยควรคำนึงถึงจำนวนตัวแปรตัวที่ต้องการจะศึกษา เพราะหากใช้ตัวแปรต้นจำนวนมากเกินไป จะส่งผลทำให้ขอบเขตการศึกษากว้างขึ้น
3. ตัวแปรต้นเหล่านี้ อาจมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผู้วิจัยควรต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและความสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการจะศึกษา

ข้อเสนอแนะในการนำไปประยุกต์ใช้

- 1.ควรมีการให้ความรู้ด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคลกับนักเรียน นักศึกษา ในทุกระดับของการเรียนรู้ และให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปโดยผ่านกระบวนการอบรมจากผู้นำชุมชน
- 2.ส่งเสริมทัศนคติด้านการเงินให้กับเยาวชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการการเงินส่วนบุคคล อาทิ การใช้ง่าย การออม และการหารายได้ เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิชาการจากมหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

เอกสารอ้างอิง

- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2554). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงฤทัย พงศ์ไพฑูรย์. (2544). การเปิดรับข่าวสารความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับเพศศึกษาของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร, กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญยธรณ์ วิสุทธิอำพร. (2552). *การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิตในเขตกรุงเทพมหานคร*. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธาดา ธำรงอนันต์สกุล. (2548). *ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของประชาชนวัยกลางคน ศึกษาเฉพาะกรณี : นักศึกษาภาคพิเศษ กรุงเทพมหานคร คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นันทกา นันทวิสัย. (2552). *การศึกษาเปรียบเทียบภาวะการออมของครัวเรือนในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร*. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ปราณี เนรมิต และคณะ. (2551) การศึกษาอิทธิพลของสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- รชต ตั้งนาราชชกิจ. (2565). *หนี้ครัวเรือน: ปัญหาที่ทุกคนต้องร่วมด้วยช่วยกันแก้*. สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน 2565, จาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_18Jan2022-2.aspx
- สนทยา เขมวิรัตน์, และดวงใจ เขมวิรัตน์. (2556). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรกลุ่มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในเขตกรุงเทพมหานคร*. บริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล.
- สยามนธ์ สหุพันธ์. (2561). พฤติกรรมการบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคลของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี พัทยา. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, ปีที่ 12 (2), 369-383.
- สุพัตรา สุภาพ. (2549). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์, และ ประณ แก้วเอียน. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของข้าราชการตำรวจอุดรจังหวัดชุมพร. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 32(2): 29-57.
- อรอนงค์ ไชยบุญเรือง. (2553). *การวางแผนการเงินส่วนบุคคลของพนักงาน ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาในอำเภอเมืองเชียงใหม่*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัปษรศรี ม่วงคง. (2552). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการ ความพึงพอใจโดยรวมของลูกค้าที่มาใช้บริการภัตตาคารลอยน้ำริอริเวอร์ไซด์*. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- Arifin, A. Z. (2017). The Influence of Financial Knowledge, Control and Income on Individual Financial Behavior. *European Research Studies Journal*, XX(3A), 635-648.
- Aghababaei, M. E., & Khademi, S. (2019). Factors Affecting Personal Financial Management Behaviors – The Case Of Iranian Youth. *Journal of Financial Management Strategy*, 7(1), 123-143.
- Abeyrathna, Senadheera P. G. M. (2020). Factors Affecting To Personal Financial Management Behaviours Of GOVERNMENT Employees In Sri Lanka. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 10(5), 761-767.
- Alekam, J. M. E., Salleh, M. S. B. Md., & Mokhtar, S. S. M. (2018) The Effect of Family, Peer, Behavior, Saving and Spending Behavior on Financial Literacy Among Young Generations. *International Journal of Organizational Leadership*, 7(2018), 309-323.
- Atkin, C. K. (1973). *New Model for Mass Communication Research*. New York: The Free Press.
- Chan, K. & Zhang, C. (2007). Living in a celebrity-mediated social world: The Chinese experience, *Young Consumers*, 8(2), 139-152.
- Delafrooz, N., & Paim, L. H. (2011). Determinants of Saving Behavior and Financial Problem among Employees in Malaysia. *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*, 5(7), 222-228.
- Divyanjali, G. A. K. (2019). Factors Affecting Personal Financial Management Behavior. In: 8th Students' Research Symposium 2019. Department of Finance, University of Kelaniya, Sri Lanka, p.23.
- Dewi, A. S., Yunita, I., & Natasya, C.M. (2021). Factors influencing personal financial management behavior on students, Synergizing Management, Technology and Innovation in Generating Sustainable and Competitive Business Growth: Routledge.
- Duflo, E., & Saez, E. (2002). Participation and investment decisions in a retirement plan: The influence of colleagues' choices. *Journal of public Economics*, 85(1), 121-148.
- Gentina, E., Tang, T. L. P., & Gu, Q. (2017). Does bad company corrupt good morals? Social bonding and academic cheating among French and Chinese teens. *Journal of Business Ethics*, 146(3), 639-667
- Garman, E.T., & Fogue, R. E. (2010). *Personal Finance*. (10th ed). USA: South-Western Cengage Learning.
- Geer, C. Y. (2012). *Students need money-management lessons too*. Retrieved November 10, 2019 from <http://online.wsj.com/article/SB10000872396390444318104577587400019575634.html>.
- Gutter, M. S., Garrison, S., & Copur, Z. (2010). Social learning opportunities and the financial behaviors of college students. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 38(4), 387- 404.
- Hawkins, D. I., Best, R. J. & Coney, K. A.(1998). *Consumer Behavior: Building Marketing Strategy*. (7th ed.).Boston: McGraw-Hill.

- Huston, Sandra J. (2009). The Concept and Measurement of Financial Literacy: Preliminary Results from a New Survey on Financial Literacy Assessment. Conference Presentation, Academy of Financial Services Annual Conference, Anaheim, CA, October 9.
- Jamal, A. A., Ramlan, W. K., RosleMohidin, M. A. K., & Osman, Z. (2015). The Effects of Social Influence and Financial Literacy on Savings Behavior: A Study on Students of Higher Learning Institutions in Kota Kinabalu, Sabah. *International Journal of Business and Social Science*, 6(11), 110-119.
- Kholilah, A. N., dan Iramani, R. (2013). Studi *Financial Management Behavior* pada Masyarakat Surabaya. *Journal of Business & Banking*, 3(1), 69-80.
- Lusardi, A., Mitchell, O. S., & Curto, V. (2010). Financial literacy among the young. *Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 358-380.
- Laible, D. J., Carlo, G., & Roesch, S. C. (2004). Pathways to self-esteem in late adolescence: The role of parent and peer attachment, empathy, and social behaviours. *Journal of Adolescence*, 27(6), 703-716.
- Lamb, C. W., Hair, J. F., & McDaniel, C. (2000). Marketing. United States: South – Western College Publishing.
- Kartawinata, B. R., Wijayangka, C., Akbar, A., & Hendiarto, R. S. (2021). *The Influence of Lifestyle and Financial Behavior on Personal Financial Management for The Millennia Generation (Study on College Students in Bandung City, Indonesia)*. Proceedings of the International Conference on Industrial Engineering and Operations Management Sao Paulo, Brazil, April 5 - 8, 2957-2965.
- Kumar, V. (2021). Why is Financial Management important in life?. Retrieved from <https://www.mymoneysouq.com/financial-blog/why-is-financial-management-important-in-life/>
- Kotler, Philip. (1997). Marketing management: analysis, planning, implementation and control. (9th ed.). New Jersey: A simon & Schuster Company.
- Ibrahim, D., Rabibah, H., & Isa, Z. M. (2009). A study on financial literacy of Malaysian degree students. *Cross-cultural Communication*, 5, 51-59.
- Mien, Nguyen T. N., & Thao, T. P. (2015). Factors Affecting Personal Financial Management Behaviors: Evidence from Vietnam. *Proceedings of the Second Asia-Pacific Conference on Global Business, Economics, Finance and Social Sciences (AP15Vietnam Conference) Danang-Vietnam 10-12 July*: 1-16.
- Moschis, G. P., & Churchill, G. A. (1978). Consumer Socialization: A Theoretical and Empirical Analysis. *Journal of Marketing Research*, 15(4), 599-609.
- Martin, C. A., & Bush, A. J. (2000). Do role models influence teenagers' purchase intentions and behavior? *Journal of Consumer Marketing*, 17(5), 441-454.
- McCombs, M. E. & Becker, L.B. (1979). *Using mass communication theory*. New York: Prentice-Hall.
- Mowen, J. C. & Minor, M. (1998). *Consumer Behavior* (5th ed.). Upper Saddle River, New Jersey : Prentice-Hall.

- Nguyen, H. V., Moschis, G. P., & Shannon, R. (2009). Effects of family structure and socialization on materialism: A life course study in Thailand. *International Journal of Consumer Studies*, 33(4), 486–495.
- Purwidiyanti, W. (2018). An Empirical Study on Family Financial Behavior 2018 3rd International Conference on Education, Sports, Arts and Management Engineering (ICESAME 2018) DOI:10.2991/amca-18.2018.112.
- Parrotta, J. L., & Johnson, P. J. (1998). The impact of financial attitudes and knowledge on financial management and satisfaction of recently married individuals. *Financial Counseling and Planning*, 9, 59-75.
- Platt, J. J., & Eisenman, R. (1968). Internal-external control of reinforcement, time perspective, adjustment, and anxiety. *Journal of General Psychology*, 79(1), 121–128.
- Rahayu, Caecilia W. E. & Rahmawati, Christina H. T. (2021). THE DETERMINANT FACTORS OF PERSONAL FINANCIAL MANAGEMENT OF INDONESIAN MIGRANT WORKERS IN HONGKONG. *Jurnal Ilmiah Manajemen*, 11(1), 47-63.
- Refera, M. K., & Kolech. A. G. (2015). Personal Financial Capability Among Employees in Jimma Town, Southwest Ethiopia: A Pilot Study. *European Journal of Contemporary Economics and Management*, 2(2): 29-53.
- Rotter, J.B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological Monograph*, 80(1), whole issue.
- Strickland, B. F. (1977). A study of factor affecting administrative unit of North California. *Dissertation Abstracts International*, 23(12), 4598-4599.
- Selcuk, E. A. (2015). Factors Influencing College Students' Financial Behaviors in Turkey: Evidence from a National Survey. *International Journal of Economics and Finance*, 7(6), 87-94.
- Schiffman, L. G. & Kanuk, L. L. (2000). *Consumer behavior*. (5th ed). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Sam, Y.T., Caroline, G., & Rosle, A.M. (2012). What Were the Factors that Influence the Financial Management Behavior of Undergraduates? *International Journal of Business Trends and Technology*, 2(1): 2249-0183.
- Sabri, M. F., & Falahati, L. (2012). Estimating a model of subjective financial well-being among college students. *International Journal of Humanities and Social Science*, 2(18), 191-199.
- Tang, N., & Baker, A. (2016). Self-esteem, financial knowledge and financial behavior. *Journal of Economic Psychology*, 54(C), 164-176.
- Yushita, A. N. (2017). Pentingnya Literasi Keuangan Bagi Pengelolaan Keuangan Pribadi. *Jurnal Nominal. Universitas Negeri Yogyakarta*, 6(1), 11-26.
- Zainati, N. (2017). Pengaruh Locus of Control dan Sikap Keuangan yang Dimediasi Niat Terhadap Perilaku Pengelolaan Keuangan Keluarga. *Artikel Ilmiah STIE Perbanas Surabaya*.

Zulfaris, M. D., Mustafa, H., Mahussin, N., Alam, M. K., & Daud, Z. M. (2020). Students and Money Management Behavior of a Malaysian Public University. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 7(3), 245-251.

Zaniarti, S., Veronica, M. S., & Arsyntania, R. A. (2021). The Effect of Knowledge, Behavior, and Spiritual Quotient on Personal Financial Management. *International Journal of Innovation and Economic Development*, 7(4), 63-70.